

První čtení: Genesis 2, 18-24

I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“ Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Každý živý tvor se měl jmenovat podle toho, jak jej nazve. Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná. I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žebere a uzavřel to místo masem. A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. Člověk zvolal: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať ›muženou‹ se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“ Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.

Druhé čtení: Židům 1, 1-4; 2, 5-12

Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval Bůh k otcům ústy proroků; v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky. On, odlesk Boží slávy a výraz Boží podstaty, nese všecko svým mocným slovem. Když dokonal očistění od hříchů, usedl po pravici Božího majestátu na výsostech a stal se o to vznešenějším než andělé, oč je převyšuje jménem, které mu bylo dáno. Andělům Bůh také nepodřídil budoucí svět, o němž mluvíme, kdežto o Synu je na jednom místě řečeno: ›Co je člověk, že ho máš, Bože, na mysli, a Syn člověka, že na něj hledíš? Jen nakrátko jsi ho postavil níž než anděly, pak jsi ho korunoval ctí a slávou, všecko jsi podrobil pod jeho nohy.‹ Když mu tedy podrobil všecko, znamená to, že nezůstalo nic, co by mu nebylo podmaněno. Nyní ovšem ještě nevidíme, že by mu vše bylo podmaněno. Ale vidíme toho, který byl nakrátko postaven níže než andělé, Ježíše, jak je pro utrpení smrti korunován ctí a slávou; neboť měl z milosti Boží zakusit smrt za všechny. Bylo přirozené, že Bůh, pro něhož je vše a skrze něhož je vše, přivedl mnoho synů k slávě, když skrze utrpení učinil dokonalým původce jejich spásy. A on, který posvěcuje, i ti, kdo jsou posvěcováni, jsou z téhož Otce. Proto se nestydí nazývat je svými bratry, když říká: ›Budu zvěstovat tvé jméno svým bratřím, uprostřed shromáždění tě budu chválit.‹

Evangelium: Marek 10, 2-16

Tu přišli farizeové a zkoušeli Ježíše: ptali se ho, je-li muži dovoleno propustit manželku. Odpověděl jim: „Co vám ustanovil Mojžíš?“ Řekli: „Mojžíš dovolil napsat rozlukový lístek a propustit.“ Ježíš jim řekl: „Pro tvrdost vašeho srdce vám napsal toto ustanovení. Od počátku stvoření ›Bůh učinil člověka jako muže a ženu; proto opustí muž svého otce i matku a připojí se ke své manželce, a budou ti dva jedno tělo; takže již nejsou dva, ale jeden. A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!‹ V domě se ho učedníci znovu na tu věc ptali. I řekl jim: „Kdo propustí svou manželku a vezme si jinou, dopouští se vůči ní cizoložství; a jestliže manželka propustí svého muže a vezme si jiného, dopouští se cizoložství.“ Tu mu přinášeli děti, aby se jich dotkl, ale učedníci jim to zakazovali. Když to Ježíš uviděl, rozhněval se a řekl: „Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde.“ Objímal je, vzkládal na ně ruce a žehnal jim.

Je dovoleno se rozvést?

Téma rozvodu manželství a toho, jak na něj pohlíží Bible, pro mne jako člověka, který sám rozvodem prošel, není právě snadné. Přiznám se, že jsem dokonce přemýšlela o tom zvolit jiný text. Nakonec jsem se ale přece jen rozhodla pokusit se k tomu něco říci.

V příběhu se stáváme svědky jedné z řady situací, kdy farizeové oslovují Ježíše proto, aby jej zkoušeli, aby jej nachytali na něčem, co pak použijí proti němu. Ptají se ho, zda je muži dovoleno propustit

manželku. Zákon znají velmi dobře, stejně jako Ježíš, který jim, což také dělá často, odpoví otázkou: „Co vám ustanovil Mojžíš?“ Neptá se tedy na Boží vůli, ale na lidské ustanovení. A farizeové odpoví: „Mojžíš dovolil napsat rozlukový lístek a propustit.“ Slovem „dovolil“ tedy sami připouštějí, že rozvod není běžná norma, že je to jen určitý ústupek.

Když se podíváme na příslušný text na začátku 24. kapitoly knihy Deuteronomium, čteme: „Když si muž vezme ženu a ožení se s ní, ona však u něho nenalezne přízeň, neboť na ní shledal něco odporného, napíše jí rozlukový list, dá jí ho do rukou a vykáže ji ze svého domu.“ A různí rabíni se lišili ve výkladu toho, co lze považovat za natolik odporné, aby to mohlo být důvodem k rozvodu. Pro jednoho to byla nevěra, pro jiného i to, že připálila jídlo, pro dalšího fakt, že se manželovi líbí méně než jiná žena.

Všechny tyto okolnosti, stejně jako to, že židovské právo umožňovalo rozvod jen mužům, že ženy byly v podstatě majetkem nejprve svých otců a potom svých manželů, že manželství se většinou uzavírala jako obchodní svazek, že onen rozlukový lístek byl v podstatě ochranou rozvedené manželky, aby nemohla být nařčena, že od svého muže utekla, to vše je jistě příčinu, proč Ježíš na to odpověděl: „Mojžíš vám napsal toto ustanovení pro tvrdost vašich srdcí!“ A cituje z knihy Genesis o původním Božím záměru ještě před pádem člověka do hříchu. A zakončuje známou větou: „A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

Učedníci se na to znovu Ježíše ptali v soukromí. Rozvody byly tehdy zřejmě poměrně běžnou záležitostí – možná jako dnes – tak se asi chtěli ujistit, že to myslí opravdu vážně. Ježíš jim na to odpoví: „Když muž opustí svou ženu a vezme si jinou, dopouští se vůči ní cizoložství. Když manželka propustí svého muže a vezme si jiného, dopouští se cizoložství.“ Tato slova evangelista Marek zřejmě doplnil pro čtenáře z oblastí, kde platilo římské právo, jež umožňovalo rozvod i ze strany manželky. Důležité je to, že Ježíš jednoznačně odsuzuje rozvod z důvodu cizoložství, tedy nevěry, kdy jeden z manželů odchází ze svazku proto, aby navázal jiný.

Jak se k tomu všemu postavit dnes, kdy je zcela jiná doba? Dnes, alespoň u nás, už má žena přeci jen výrazně rovnoprávnější postavení. Manželství se už většinou neuzavírají z rozumu, jako obchodní smlouva. Zároveň je ale jen velmi málo rodin, které rozvod nezasáhl – ať již rozvod rodičů, sourozenců, vlastního manželství... Mnohé páry manželství raději ani neuzavírají. Můžeme říci, že Ježíšovy nároky už dnes neplatí?

V žádném případě. Stále je třeba mít na paměti Boží plán s námi lidmi a nepovažovat závazek manželství za nějak relativní. Jak na to tedy nahlížet?

Pro mě jsou klíčová Ježíšova slova o tvrdosti srdce. Ježíš vždy bránil ty slabé a zranitelné, jak vidíme i v kontextu závěru našeho textu o tom, jak přijímal děti.

Na slabé a zranitelné bychom měli myslet i v případech rozvodu, kdy právě děti jsou často zasaženy nejvíc. Někdy je ale projevem tvrdosti srdce i dogmatické trvání na nerozlučitelnosti manželství, v němž například dochází k domácímu násilí. Měli bychom se tedy jako církve snažit rodinám poskytovat podporu v případě krizí, nesoudit a ujistovat, že Boží náruč je otevřena všem. Amen.